

МАКТАБЛАР — ИНСОҲҚИЁРАСИНИНГ ЧИЗТИЛАРИ

Акмал Гулбоев Ромитон туманидаги Э. Хужаев номи мактабда биология фанидан сабоқ беради. Изланувчан, моҳир педагог дарс берибгина қолмай, хайрли бир ишга ҳам қўл урган: мактабда туман миқёсида экология маркази ташкил қилишга бошқош бўлди. Унинг атрофига тумандаги турли мактабларнинг 9—11-синфларида таҳсил оладиган ўқувчилар — экология побонлари жамланишган. Марказнинг Холида Файзуллаева, Дилсора Фозилова, Одил Шаропов сингари фаол иштирокчилари мактабларда, болалар муассасаларида, турли жойларда бўлиб, атроф-муҳитнинг софлигини сақлаш, турли чиқитлар билан ҳаво-

ни, сувни ифлослантирмасликка чақирадилар. «Экологиянинг мусаффолиги — саломатлик манбаи» мавзuida қизиқарли суҳбатлар уюштирадilar. Навб жониворлар, йўқолиб кетиш арафасидаги доривор гийҳларнинг суратларини чизиб, кургазмалар ташкил қилишади. Қувонарлиси шундаки, бундай кургазмаларни нафақат болалар, катталар ҳам зўр қизиқиш билан томоша қилишади.

СУРАТДА: Экология маркази раҳбари А. Гулбоев шогирдлари — ёш табиат шайдолари даврасида.

Р. Альбеков суратга туширган.

КИНОДАНМИ? КУТУБХОНАДАН

Тўғриси айтсам, бу ерга келаётганимда зериккандан китоб ўқиб утирган кутубхоначини учратаман, деб ўйлагандим. Аммо ўндай бўлмади. Болалар аллақандай спектакль устида жиддий баҳслашишар, кутубхоначи эса уларни диққат билан тингларди.

ЎҚИШГА — АҚШГА

Мен таҳсил олаётган лицей Чортоқ шаҳридаги болалар ва ўсмирлар маркази биносида жойлашган. У ерда физика-математика, она тили ва адабиёти, химия-биология фанлари чуқурлаштириб ўрганилади.

Лицейда ўқувчилар тўрт маҳал иссиқ овқат ва ётоқхона билан таъминланганлар. Шунинг учун ҳам бу ерда тез-тез ўтказилиб туриладиган тест синовларида болалар ўз билимларининг юқори даражада эканлигини намойиш қилиб келаяптилар. Ўтган ўқув йилида билим даргоҳимизнинг биринчи қалдирғочлари бўлмиш 42 нафар боладан 39 таси олий ўқув юртларига кириб ўқушапти. Уларнинг бири — Улугбек Дадамирзаев Америка Қўшма Штатла-

СОБИҚ ЎҚУВЧИ — МАКТАБ ҲОМИЙСИ

Сафохужа алоқа бўлими яқинидаги 43-мактабда янги гап тарқалди: «Эмишқи, ушбу даргоҳнинг собиқ ўқувчиси, ҳозирда консерва заводи директори Толиббой Аҳмедов мактабни ўз оталигига олармиш...»

Орадан куп утмай бу гапнинг ростлиги маълум бўлди. Сахий ва олийжаноб инсон ушбу билим даргоҳининг хужалик ишларида ердамлашибгина қолмай, аълочи ўқувчилардан 40 нафарига степендия тулашни ҳам мақсад қилибди. Улар шу йил, яъни 21 январь куни дастлабки степендияларини олишди. Ҳозир болалар «Раҳмат ака Толиббой, бўлингиз бундан ҳам бой» дейишмоқда.

М. АБДУВОҲИДОВ,
Самарқанд вилояти, Иштихон туманидаги 43-мактаб ўқувчиси.

ТИЛ БИЛГАН...

Мактабимиз ўқувчилари бошқа кўпгина чет тиллари қаторида рус тилини ҳам кунт билан ўрганаёптилар. Ахир тил билган, эл билади,

— Мактаб сахнаси учун спектакль қўймоқчи эдик, шунга тайёргарлик қўраяпмиз, — салом-алиқдан сўнг тушунтирди Эркиной Эшбоева.

Тушундимки, Амударё туманидаги 75-мактаб кутубхонасини таърифлаганларича бор экан. Ушбу даргоҳда анча йиллардан буён болаларга зиё тарқатаётган Э. Эшбоева ўз ишининг устаси, болалар қалбига йўл топа олувчи мураббия деса бўлади. У унча катта бўлмаган китоб фондидан ҳам қандай фойдаланишни билади. Унинг раҳбарлигида болалар савол-жавоб кечалари, «Ўзим ёзган ҳикоя», «Ўзимнинг шеърим» мавзуларида суҳбатлар уюштирилади. Бундай мусобақалар фақат китоб ўқишга эмас, болаларни ижодкорликка ҳам ундайди. Шунинг учун ҳам баъзан дам олиш кунлари бўлса-да кутубхонага келиб хордиқ чиқаришади. Ҳатто у ердан қайтаётган болаларга «Киноданми?» деб савол бергингиз келади.

Х. ОТАМУРДОВ,
Амударё тумани.

Келгуси ўқув йилидан бошлаб лотин алифбосига ўтишимиз ҳақида гап бўлиб турибди. Шу сабабли ҳам биз лотин алифбосини ўрганиш билан анчадан буён шугулланиб келаяётган эдик. Ҳозир бу бемалол ва иншоламиниз. миз Абду-ака Қаҳҳобеҳад хурсанд қилаётган нарса шу бўлаяптики, ўз билганларимизни ҳаттоки ўзимиздан юқори бўлган синфга ҳамда укаларимизга ҳам ўргатаёпмиз.

ЯНГИ ЁЗУВНИ ЎРГАНИБ...

Илос МУСУРМОНОВ,
Сирдарё вилояти, Янгиер шаҳри,
Дзержинский номидаги мактаб ўқувчиси.

дейишади-да. Ўтган ўқув йилида 11-синф ўқувчиси Дилшода Зиятова рус тили фани бўйича ўқувчилар ўртасида ўтказилган туман, вилоят олимпиадаларида голиб чиқиб, республика олимпиадасида ҳам муваффақиятли иштирок этди.

К. АШУРОВА,
Бағдод туманидаги
А. Қодирий номи мактаб
ўқувчиси.

ДЎСТИНГ КИМ? ЗЕБУНИСО

Агар мендан «Дўстинг ким?» деб сурасангиз, албатта Зебунисо — деб жавоб бераман. Чунки агар инсоннинг дўсти аҳлоқли, одобли, аълочи бўлса сира кам бўлмайди. Зебунисо ҳам ана шундайлардан. Унинг яна бир яхши фазилати — уйда онасига ердамчи, укаларига меҳрибон тарбиячи. Бундан ташқари у бадий китобларни куп ўқийди. Ўқиганларини ўртоқларига гапириб беради. Бир куни ундан:

— Эртаси китобларни нега куп ўқийсан? — деб сурасам, у:

— Эртақларнинг охири доимо яхшилик билан тугайди. Яна улар одамни яхшилик қилишга ундайди, — деб жавоб берди.

Муниса ЎРОҚОВА,
Бухоро вилояти, Шофиркон
туманидаги 23-мактаб ўқувчиси.

рига ўқишга кетди.

Лицейда маданий дам олиш, синфдан ташқари ишлар ҳам яхши йўлга қўйилган. Яқинда болалар ва ўсмирлар уюшмаси етакчиси М. Сайрамов томонидан уюштирилган учрашув болаларда катта қизиқиш уйғотди. Унда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Мирзаабдулла Раҳмонов, болалар шоири Жўра Раҳим, уруш ногирони Олимжон Фозилов, «Анор» телевизион конкурси голиби Дилмурод Гойибназаров, «Камолот» телеконкурси иштирокчиси Аъзамжон Болтабоевлар иштирок этиб, болаларни қизиқтирган саволларга жавоб бердилар.

Мансур МАМЕТОВ,
Чортоқдаги «Чортоқ» лицейи ўқувчиси.

ФУРСАТНИ ҒАНИМАТ БИЛ!

Мактаб — билим ўчоғи, деймиз. Бу тўғри, албатта. Лекин мактабга ўқувчи нафақат билим олиш, балки ахлоқ-одоб, касб-хунар ўрганиш, айнан шу даргоҳда келгуси ҳаётига мустақкам пойдевор ҳозирлаш учун келади. Ачинарлиси шундаки, ҳамма болалар ҳам бунга тўғри тушунавермайдилар. "Мактабга келдингми? Келдим!" қабилида иш тутиб, номигагина келиб-кетадиган ўқувчилар ҳам йўқ эмас. Улар учун вақтнинг ўтгани ҳисоб! Ёшлиқда олинган билим тошга ўйилган нақшдир, деб бежиз айтилмаган. Шундай экан, фурсатни ғанимат билан, ёшлиқдан оқилоқ илмни, хунарли бўлиб улгайган бола, ҳаётда қоқилмайди. Мактабларда фаолият кўрсатаётган турли фан ва касб тўғрақлари ҳам айнан ана шу мақсадларга хизмат қилади.

Шаҳримиздаги 41-мактаб 2,5 мингдан зиёд ўғил-қизга зиё улашадиган маскандир. Бошқа мактаблар қатори бу ерда ҳам жуда кўплаб тўғрақлар мунтазам иш олиб боради. Бадийи каштачилик, ўймакорлик, рақс, ифодали ўқиш, хор тўғрақларида қатнашиш болаларнинг сеvimли машғулотларига айланиб қолган. Юқори синф ўқувчиларини касбга йўналтириш борасида ҳам талайгина ибратли ишлар амалга ошириляпти. Мактабда махсус педагогика синфи ташкил қилинган. Ушбу синфга ўқувчилар шаҳар миқёсида тест синовлари асосида танлаб олинади. Келажакда моҳир педагог бўлиш орзусида ёнаётган ўғил-қизларга назарий билимларни педагогика олийгоҳи ўқитувчилари беришса, олган билимларини дарсдан сўнг амалиётда мус-

тахкамлай борадилар: қўйи синфларда ўтиладиган дарсларни кузатиб боришади, тарбиявий соатлар, синфдан ташқари машғулотлар, турли қизиқарли ўйин-тадбирлар ўтказадилар.

Мактабда махсус логопед синфи ҳам ташкил қилинган бўлиб, бошланғич синфлар бўйича илмий мудар Моҳира опа Икромова шу мактабда тахсил оладиган нутқи яхши ривожланмай қолган, сўз лугати кам бўлган ўқувчилар билан алоҳида машғулотлар олиб боради.

Ўқитувчиларимиз орасида иқтидорли, ижодга ихлосманд ешлар талайгина, — дейди мактаб директори Назира опа Аҳмедова фахр билан. Авваллари болалар ёзувчи ва шоирлари тез-тез ўқувчиларимиз ҳузурида бўлиб туришар, қизиқарли суҳбатлар ўтказишар, ўз ижод намуналари билан таништиришар эди. Ҳозирда эса бундай учрашувлар деярли бўлмайди. Истардимки, таниқли болалар ёзувчи ва шоирлари мана шундай ижодкор ешлар учун тўғрақлар ташкил қилишса, уларнинг илк машқлари билан танишиб, ижод сарҳадлари сари йўналтириб юборишса! Яна, ота-оналардан ҳам бир ўтинчим бор: фарзандларининг ҳар бир босаётган қадамидан бохабар бўлиб, назорат қилиб турсалар. Зотан, биз педагогларнинг ҳам, ота-оналарнинг ҳам мақсад ва маслагимиз ягона.

Назира опанинг куйиниб гапиришларида жон бор. Фарзандларимиз тарбиясида ҳамжиҳат бўлсагина, кўзланган мақсадимизга етишимиз мумкин.

Феруза ЖАЛИЛОВА,
Тошкент шаҳри.

Р. Альбеков олган сурат.

— Юмш-ташвишларингиз,

Онажоним, бир этак.

Барчасин нари суриб,

Ўқинг бизларга эртак.

— Тўғри топдинг, қизалоқ,

Жуда ҳам кўпдир ишим.

Лек баридан муҳимроқ,

Сизсиз-ширин ташвишим!

Муаллимларимиз минбари

КЕЛАЖАК

Ёлғизлик домида қолсам гоҳида
Келажак ҳақида хаёл сураман.
Ширин орзуларнинг қайноқ комида
Халқимнинг бахтини яққол кўраман.

Қайта қуриш даври сочар нур — зиё,
Юрт узра кўкдаги қуёш мисоли,
Орзу оғушида кўринар дунё —
Порлоқ келажагу инсон иқболи.

Ундан кўринади бахтли ҳаётдан
Юзлари ой мисол ўзбек аёли,
Кўчани чангитиб шаталоқ отган
Шўх-шодон фарзандлар — ҳаётнинг боли.

Унда кўринади турмушдан мамнун
Меҳнаткаш деҳқоннинг очиқ
чеҳраси.
Кўринар Орол ҳам тўлиқ, бус-бутун
Ва унда сузаётган кема дарғаси.

Орзу оғушида сузай дам-бадам,
Майли, орзу билан овунсин юрак.
Розимасман қуруқ орзу-ла қолсам,
Менга орзуларнинг рўёби керак.

Вақт етиб, рўёбга чиқар орзулар,
Порлоқ келажакни ҳис этар
юрак.
Ислохотлар бизни курашга чорлар,
Орзу — орзу бўлиб қолмайди
демак!

Эркинжон ҚОРАҚЎЗИЕВ
Марҳамат туманидаги лицей директори.

ЮЗ СЎМ ПУЛИНГ БЎЛМАСИН...

Инсон ҳаётда ҳар хил ҳолатга тушиши мумкин. Кувончли кунлари ҳам, ташвишли онлари ҳам бўлади. Гоҳ-гоҳида бирор кимса билан дардлашгиси, кувончлари билан ўртоқлашгиси келади. Шундай пайтларда ёнингга энг яқин дўстинг, сени тушунадиган сирдошинг бўлса,

қандай яхши.

"Дўстлик мактублари" рукнига келатган мактублар муаллифлари ҳам айнан ана шундай мақсадли, самимий дўст орттириш ниятидаги тенгдошларингиздир. Қуйида улардан айримларининг манзилгоҳларини эътиборингизга ҳавола қиляпмиз. Уларга дўстлик қўлингизни чўзинг, самимий дўстлашинг!

Мен андижонликман. Республикамининг турли бурчақларида яшовчи дўстларим жуда кўп бўлишини хоҳлайман. Менга хат ёзинг, дўстлар!

71034, Андижон вилояти, Асака шаҳри, 34-мактаб, 7 "А"-синф ўқувчиси

Дилрабо АБДУРАИМОВА.

Мен 9-синфда ўқийман. Ўқишларим яхши. Келгусидаги орзум тикувчи бўлиш. Шунинг учун ҳозирданок бичиш-тикиш тўғралиги қатнаёяпман. Яқинда ўзим мустақил синглимга қўйлақча тикиб бердим. Шу соҳага қизиққан қизлар билан дўстлашсам дегандим...

713808, Фарғона вилояти,

Фарғона тумани, Салават кўчаси, 14 уй.

Садоқат Қобилова.

Менинг исмим Илесжон. Футболнинг ҳақиқий ишқибозиман. Ўзим ҳам яхшигина дарвозабонман. Спортнинг бу тури билан шугулланадиган болалар билан дўстлашиш ниятидаман.

Манзилгоҳим қуйидагича:
708110, Жиззах вилояти, Зомин тумани, Горький кўчаси, 5 уй.

Илос БЎРИБОЕВ.

Дўстлик мактублари

Биз икки аҳил дугонамыз. Мактабимиздаги дўстлик клуби аъзоларимиз. Дўстларимиз талайгина. Лекин уларнинг сафи янада кенгайишини хоҳлаймиз. Шу мақсадда манзилгоҳимизни ёзиб юборяпмиз. Газета саҳифасида эълон қилсангиз, жуда яхши бўларди...

708415, Сирдарё вилояти, Сирдарё тумани, Бахт шаҳри, У. Элмуродов кўчаси 21—3 хонадонлар.

Манзура ЙЎЛҲАШИЕВА,
Ойдин ЭЛМУРОДОВА.

ТАРБИЯ ЧИРОҚЛАРИ

Қадрли ўқувчилар!

Сиз хулқ-аъвори, тарбияси бошқаларга ўрнак бўларли бир халқнинг фарзандларисиз. Қадим-Шарқимизда шундай етук ахломо, донишманд боболаримиз яшаб ўтишганки, улар аввало фарзандлари ва набиралари келажаги ҳақида чуқур мулоҳаза қилиб, уларнинг ҳар томонлама мукамал инсон бўлиб етишиши учун қайғурганлар. Ва, бу борада риязат чекиб, кўпчилик учун фойдали насиҳатномалар битиб қолдирганлар. Бу пандномаларнинг энг саралари неча асрлардан буён севиб ўрганилади, тарбияли бўлиш йўлларини кўрсатиб келади. Собиқ шўро даврида бу китобларимиз ҳам четга суриб қўйилди. Ва ешлар ўртасида бизнинг миллатга ет қусур ва нуқсонлар кўпайди. Бу эса чинакам одобдан чекинганлик натижасида юз берди. Энди бундай бўлмаслиги керак. Биз газетамизда бугундан бошлаб, шундай дурдона асарлар билан сизни муҳтасар таништириб, улардан имконимиз қадар парчалар бериб бормоқчимиз.

Истардикки, бунга безътибор бўлмай, қизиқиб ўқиб борасизлар. Агар малол келмаса алоҳида дафтар тутиб, улардан ўзингизга маъқулларини қайд этиб борсангиз бу пандларнинг сизга кейин ҳам фойдаси тегади.

Эй фарзанд, билгилки, ақл юзасидан фарзандга ота-онани иззат ва ҳурмат қилиш вожибдур, нединким унинг асли ота ва онадур. Ота ва онани нима учун ҳурмат қилурман деб кўнгилнингга келтирмагил, билгилки, улар сенинг учун ўлимга ҳам тайёр турдурлар.

Ҳар фарзандки, оқил ва доно бўлса, ҳеч вақт ота-онанинг меҳр ҳақини адо қилмоқдан холи бўлмагусидир. Ота-она фармонбардордур. Бу фармонбардорликда ҳам иш бўлмай ва ҳам фармон бўлмай. Ота-онанинг иши сени парвариш қилмоқликдир ва фармони сенга яхшилик ўргатмоқдур. Эй фарзанд, шул важдин ота-онангни сагал ҳам ранжитмагил.

Айтишларича, амралмўмин Аллдан сўрадиларки: "Фарзандда ота-онанинг ҳақи қанчадур?" Ҳазрат Али деди: "Ҳақ таоло расул... (Муҳаммад алайҳис салом)нинг ота-онаси ўлимида кўргузди. Нединким бу ҳазрат

ота-онасининг ҳаётлик айёмини топса эрди, уларни ўзидан илгари

қандай фикрда бўлишини тиласанг, сен ҳам ота-онанг ҳақида

ОТА-ОНА ҲАҚИНИ БИЛМАК ЗИҚРИДА

тутмоқ, уларнинг ҳақини билмоқ ва уларга фарзандлик юзидан тавозеъ кўргузмоқ вожиб бўлур эрди".

Бас, ота-онанинг ҳақиға дин нуқтаи-назаридан риоя қилмасанг ҳам, ақл юзидан, муруват юзидан риоя қил ва кўргил ота-она аслда сени жон ва дил била парвариш қилмишлар. Агар улар ҳақида камчиликлар қилсанг, тақсир кўргузсанг, сен ҳеч яхшиликка сазовор эмасдурсан, нединким ҳар киши аслининг яхшилигини билмаса, ўзганинг ҳам яхшилигини билмагусидир. Ўз фарзанднинг сенинг ҳақингда

шундай бўлгил, нединким сен ота-онанг ҳақида нима иш қилсанг, фарзанднинг ҳам сенинг ҳақингда шундоқ иш қилур, чунки одам мевага, ота-она дарахтга ўхшайдур. Дарахтни ҳар қанча яхши тарбият қилсанг, меваси шунча яхшироқ ва ширинроқ бўлур. Ота-онага иззат ва ҳурматни қанча кўп қилсанг, уларнинг сенинг ҳақингдаги дуосини шунча тезроқ мустажоб бўлур.

Зинҳор мерос олмоқ ҳирси била (ота-онанг ўлимин тиламагилки, уларнинг рисқи била сенинг рисқинг етишур. Ота-онангнинг ўлимини тиламагил, чунки,

Шарқдаги тарбия дурдоналаридан бири, пандномаларнинг сараси Унсрулмаоний Кайковуснинг "ҚОБУСНОМА" асаридир. Бу асарни Кайковус 1082 — 1083 мелодий йилларда ўғли Гилоншоҳга бағишлаб ёзган. У Каспий денгизининг Жанубий қирғоғида яшаган Гилон қабиласидан бўлиб, бобоси Қобус ва унинг хонадони Самонийлар шажараси билан яхши алоқада эдилар. Ва уларнинг ёрдами билан Табаристон ҳукмдори даражасига етганди. Кайковус давригача бу ҳукмронлик этиб бормаган. У ўз меҳнати ва илми орқасида кун кечирган.

Кайковуснинг "Қобуснома"си 44 бобдан иборат бўлиб, унда ўша даврда етук инсон бўлиш учун керакли барча фазилатлар ҳақида сўз юритилади. Айниқса, тарбия борасидаги ўғитлари билан жуда қимматли маслаҳатлар беради. Шу боис ҳам бу асар бутун дунёга машҳур бўлиб кетган. Наинки, шарқ мамлакатларида аллақачонлардан буён Оврупо тилларига ҳам ўгирилиб, мутолаа қилиб келинади. Уни форс тилидан улуг хоразмлик шоир Муҳаммад Раҳим Огаҳий таржима этган. Қуйида ундан ўрин олган бир боб диққатингизга ҳавола этилмоқда.

ота-она ўлмай юрсалар ҳам рисқинг етишаверади, не динким рисқ мақсум (тақсимланган) дур ва у ҳар йўл билан сенга восил бўлур. Рўзий насиба (ҳар кунлик тирикчилик) учун ўзингни (бунақа) ранж-машаққатга қўймагил, рўзий ранж ва азоб-уқубат била (ҳеч нарса) зиёда бўлмагусидир.

Холи-аҳволи сендан яхшироқ бўлгон кишиларга қарамагил, холи-аҳволи сендан ёмонроқ бўлгон кишиларга қарагил.

Агар молсизликдан (нарсанг кам бўлса) қашшоқ бўлсанг, ақлдан бой бўлмоққа саъй (ҳаракат) кўргузгилки, мол била бой бўлгондан, ақл билан бой бўлгон яхшироқдур, нединким ақл била мол жам этса бўлур, аммо мол била ақл ўрганиб бўлмас. Билгил, ақл бир ёмондирки, уни ўғри ололмас, у ўтда ёнмас, сувга оқмас.

Бас агар ақлинг бўлса ҳунар ўргангил, нединким, ҳунарсиз ақл — бошсиз тан, суратсиз бадандекдир.

Орзуларим шу қадар кўпки... Майли, улар катта бўлгунимча қоғоз қуш қанотида парвоз эта қолсин.

— Бугун мени муаллим-мам жуда кўп мақтаб юбордилар-да, қани энди ҳар кунни ана шунақа гапларни эшитиб турсам.

ДИЛКУШО ҲИКОЯТЛАР

ҲУНАРИ БОР ОДАМ

"Мулки аҷам таърихи" деган китобда шундай дейилган: Эроннинг афсонавий подшоҳларидан Гуштасп Румга бориб Қустантанияда манзил қурганида қўлида ҳеч вақоси йўқ экан, Бировдан бирон нарса сўрашга иззат нафси йўл бермабди.

Гўдаклик чоғларида отасининг саройида бир темирчи бўлган экан. Гуштасп ўша темирчининг пичоқ, тиг ва узанги ясашига ҳаваси келиб, ҳар гал унинг олдида борганида темирчининг ҳунарини завқ билан томоша қиларкан.

Қустантанияда бепул қолганда темирчининг олдида бориб, "Мен бу ҳунарни яхши биламан" дебди.

Уни мардикор қилиб олишибди, кунига қанча тушса, унга бир қисмини беришибди. Шу тариқа бировга муҳтож бўлмай ўз тирикчилигини ўтказибди. Ўз вилоятига қайтиб келиб тахтга ўтиргандан кейин ҳамма мол — давлатидан қатъий назар, ўз фарзандига касбу ҳунар ўргатсин, ҳунари бўлса одам ҳеч қачон бировга муҳтож бўлмайди, деб фармон берибди. Ал ҳирфа амон минал фақр, яъни ҳунари бор одам хор бўлмайди, дебдилар.

Ўғилгинам, ўрган ҳаммаша ҳунар, ҳунар сени муҳтожликдан қутқарар.

ТАСАЛЛИ

Ҳикоя қилишларича, Искандар Зулқарнайн заҳарланган винони ичиб, ўлими яқинлашганини сезгач, онасига хат ёзибди. Хатида онасидан дастурхон ёзиб, ҳеч кими ўлмаган, ўлим доғини кўрмаган кишиларнигина таъзиясига таклиф қилишни сўрабди.

Бу ишини у дунёга устун бўладиган одам йўқлигини онасига исботлаш ва шу йўл билан унга тасалли бериш мақсадида қилган экан.

УЛУГБЕКНИ УЛУГЛАЙМИЗ

Юлдузлар илмининг султони, буюк бобокалонимиз Улугбек ҳазратлари шарафига атаб шаҳримиз мактабларида тез-тез турли анжуманлар ўтказиб турилади. Яқинда Хевадаги Тимирязев номли мактабда "Улугбекни улуглаймиз" деб номланган кеча ўтказилди. Кеча ташкилотчиси Дилбар Ҳожиева алломанинг ҳаёти ва ижоди ҳақида ҳикоя қилиб берди. Ўқувчилардан Қ.Ражабова, Н.Абдуллаев, Н.Рўзमतова ва Муҳаммад Тарагай ва унинг шогирдлари образларини сахнада гавдалантириб беришди. Тадбир сўнггида фаол иштирокчиларга мукофотлар топширилди.

СОҲИБҚИРОН АВЛОДЛАРИ

Шаҳрисабз — ям-яшил шаҳар, дегани. Шунингдек у қадимий ва навқирон шаҳар. Кўркамлигу фусункорлиги билан тилларда дoston. Шаҳримизнинг доғруғи XIV — XV асрлардаёқ оламга ёйилиб ултурган. Бу шаҳар бизларга соҳибқирон Амир Темур юрти бўлганлиги билан ҳам янада қадрлироқдир. Асрлар қаъридан гувоҳлик бериб турган ўша машҳур Оқсарой, Шамсиддин Кулол мақбараси каби қатор тарихий обидалар гўё бобомизнинг қудратини оламга кўз-кўз қилаётгандек.

Яқиндагина бу ажиб гўшада Мирзо Улугбек таваллудининг 600 йиллиги кенг нишонланган бўлса, айни кунларда соҳибқирон бобомиз Амир Темур тутилган кунини муносиб нишонлашга қизгин тараддуд кўриломоқда.

Яқинда бизнинг мактабимизда ҳам соҳибқирон ҳаёти, умр сарҳадлари ва босиб ўтган жанговар йўлига бағишланган қизиқарли кеча ўтказилди. Кеса-ю ешда мароқли таассурот қолдирган ушбу кечани ижодкор устозимиз Маҳфизат она Мамадиева тайерладилар. Унда

9 "А" — синфнинг "Соҳибқирон" ҳамда 9 "Б" — синфнинг "Шаҳрисабз" куруҳлари қизгин баҳслашдилар. Топқирлигу зукколикда бир-бирларига бўш келмайдиган ўқувчилар бобомизга атаб ёзган шеърларини ўқиб йиғилганларни хушнуд этишди, бошқотирмалар айтиб билимларини синаб кўришди. Кеча иштирокчилари Роҳила Назарова, Отабек Абдиев, Маҳлиё Ғиёсова, Акмал Абдиевлар саволларга аниқ ва равоан жавоб қайтариб, юқори баҳолар олишга муяссар бўлдилар. Ижро этилган қуй ва қўшиқлар кечага янада файз киритди.

Баҳсли ва қизгин мунозарали ўтган кечада "Соҳибқирон" гуруҳи голибликни қўлга киритди.

Бу каби кеча ва тадбирларнинг ўқувчиларимизни ҳаққоний тарихимиз билан таништириш ва унга нисбатан чуқур ҳурмат руҳида тарбиялашда аҳамияти катта бўлмоқда. Зеро, бизнинг мақсадимиз ҳам шу!

Матлуба АШУРОВА,
Қашқадарё вилояти, Шаҳрисабз шаҳридаги 13-мактаб болалар ва ўсмирлар етакчиси.

Акмалхон Абдуваҳоб угли Икромов Тошкент шаҳар, С. Раҳимов туманидаги 196-мактабнинг 6-синфида ўқийди. Аълочи, жамоатчи, одоб-ахлоқда синфдошларига намуна, ота-онасининг беминнат ёрдамчиси. Куръон ва ҳадис илмидан отасидан сабоқ олади. Болалик шухликлари ҳам узига яраша, футбол ўйнаш жону дили. Бадий китоблар, саргузашт эртаклар ўқишга ҳам

фурсат топади. Узи ҳам митти-митти эртаклар машқ қилади. Ҳар бир эзгу ишнинг муқаддимаси булганидек, Акмалхоннинг ҳозирги машқлари келажакда ижодкор бўлишдек оппоқ, бегубор орзуларининг муқаддимаси булса, ажаб эмас?!

Куйида Акмалхоннинг машқларидан бири билан танишасиз.

Бир бор экан, бир иуқ экан, қадимда уч аҳил ўртоқ яшаган экан. Бирининг исми Аҳрор, иккинчисиники Аброр, учинчисининг исми Асрор экан. Аҳрор билан Аброр ўта меҳнатсевар, ишчан болалар бўлиб, Асрор эса бироз дангасароқ экан. Улар яшайдиган қишлоқнинг қоқ ўртасидан каттагина анҳор оқиб ўтаркан. Қишлоқ аҳли ана шу анҳордан сув ичишаркан. Анҳор одамлар яшайдиган жойдан анча пастликда бўлгани учун сув олишда анча қийналишар экан. Бир кун иуқ ўртоқ қандай йул би-

лан одамлар оғирини енгиллаштириш ҳақида бош қотиришибди. Аҳрор билан Аброр ўйлай-ўйлай ариққа каттакон чархпалак қуриб беришга қарор қилишибди. Асрор эса, «менинг қўлимдан келмайди», деб ўзини четга олибди.

Икки ўртоқ ишга киришибди. Бир ҳафтага қолмай каттагина чархпалак битибди. Уларнинг бу ишларидан қишлоқ аҳли бениҳоя мамнун бўлибди. Деҳқонлар чархпалак

УЧ ЎРТОҚ

ёрдамида экинларини, чорвадорлар эса чорва молларини сугоришибди. Кимнинг оғзига қулоқ тутсангиз, Аҳрор билан Аброрни макташар, ҳақларига дуолар қилишар экан. Асрорнинг номини эса ҳеч ким эсламас ҳам экан. Кейинчалик

икки ўртоқ дурадгорлик устаси хонаси очишга киришибдилар. Бу гал ҳам Асрор дангасалик қилибди. Тез орада дурадгорлик ишларини йўлга қўйиб юборибди. Бора-бора уларнинг Асрор билан ўйнашга ҳам фурсатлари етмай қолибди. Аҳрор билан Аброр қилаётган ишлари, режалари ҳақида суҳбатлашишар, Асрор эса уларнинг гапларига қўшилмай, бир чеккада тураверар экан. Шундагина Асрор икки яқин дўстидан ажраб қолаётганини ҳис қилибди. Дангасалик, ишқмаслик одамни бора-бора ёлғизлатиб қўйиши мумкинлигини англаб етибди. Дўстлари қошига келиб, узр сўрабди ва шу кундан бошлаб улар билан бирга меҳнат қила бошлабди.

Шундай қилиб уч аҳил дўст ҳалол меҳнатлари эвазига муроду мақсадларига етибдилар.

АКМАЛХОН АБДУВАҲОБ
ўгли.

ШЕЪРЛАР ЎЗСАМ...

Мен адабиёт дарсини ниҳоятда яхши кўраман. Шунинг учун ҳам оёқ тили ва адабиёти чуқур ўргатиладиган лицей синфида ўқияман. Аввало адабиётга қизиқишимнинг асосий сабаби ҳақида гапириб берай.

Бир кун адабиёт муаллимиз Маҳмуда опа Валиева шаҳар мактаблари ўртасида бўлиб ўтаётган «Ўзбекистонимни қўлайман» мушоира — конкурсида олиб бордилар. Мен у ерда «Ўзбекистоним» шеърини ифодали ўқиб бердим. ўшанда роса ҳаяжонланган эдим. Микрофонга зўрға буйим етиб, шеърни чиройли ўқиб бердим шекилли, телевизорга ҳам чиқаришди. Орзуга айб йўқ, дейдилар. Мен ҳам келажакда халқимиз дилига ёқадиغان шеърлар ёзсам, дейман.

Муқаддас ҚОДИРОВА,
Тошкент шаҳридаги 274-мактаб ўқувчиси.

ЯНА ЎҚУВЧИНИНГ КИЙИНИШИ ҲАҚИДА

БОР БОРИЧА

Ўғлим 7-синфда ўқийди. Мактабга турли кийимларда боради. Дастлаб бу нарсаларга ҳеч ким эътибор бермади. Лекин кейинчалик ундан мактаб формаси кийиб келишни талаб қилишарди. Купчиликка яхши маълум, ўқув йили бошланиши арафасида мактаб бозорлари ташкил қилинган. Бу ерда ўқувчиларнинг эзги формалари сотилган. Биз сотувчилардан қишқи мавсумбоп формалар суриштирганимизда, улар: «ҳозирча савдода йўқ. Ҳа-бар олиб туришлар келиб қолар», дейишарди. Лекин бир неча бор қатнаб қишқи форма

топа олмадик. Мажбур бўлиб, фарзандларимиз мактабга турли кийимларда боришарди. Эшитишимча, талайгина мактабларда мактаб формаси кийиш мажбурий эмас экан. Менимча, бу жуда тўғри йул. Мактаб формаси кийиш ўқувчиларнинг билим олишлари-га ҳеч қандай таъсири йўқ, деб ўйлайман. Форма кийган ўқувчи аълочи, киймагани иккичи бўлиб қолмайди-ку, тўғрими?! Шундай экан ҳар бир ўқувчи мактабга ўзи хоҳлаган кийимда борса. Бор-борича, деганларидек...

Шарофат МУХТОРОВА,
Самарқанд вилояти.

ЙУҚ ХОЛИЧА...

Мактабимизнинг юқори синф қизларининг суҳбатига қулоқ солсангиз, мавзулари асосан кийим-кечаклар ҳақида бўлади. Кимдир, кун-кеча ота-онасига хархаша қилиб олдириган янги, русмбоп қўйлагини куз-куз қилса, яна кимдир ёқтирган кийимини ўйдагилари «қиммат экан» деб олиб беришмагани ҳақида нолиб қолишади. Бирортаси қимматбаҳо кийим кийиб келса, атрофини қўршаб олиб, ҳавас билан боқишади.

Лекин беш панжа баробар бўлмаганидек, ҳар кимнинг турмуш шароити турлича. Айрим қизларимиз мактаб формаси кийишни қанда қилмайдилар. Замонавийлик фақат кийинишда, деб биладиган қизларимиз эса уларни мазақ қилишади. Бундан қизларимизнинг дили вайрон бўлади, дарс ҳам қулоқларига кирмай, шаштлари пасайиб қолади. Ўқитувчи булганим учун

ҳам бундай ҳолни куп кузатаман. Мактабга билим олиш учун эмас, ўзларини куз-куз қилиш учунгина келадиган қизларимизни кўриб, ранжиб кетаман.

Истардимки, барча ўқувчилар мактаб формаси кийиб келишса. Шундагина фикрлари жамланиб, мактабда фақат билим ҳақида ўйлайдиган бўлишармиди?!

С. ВАФОЕВА,
Қашқадарё вилояти, Қамаш тумани.

ЕР ЮЛДУЗИ

Самода учмоқда жажжи бир юлдуз,
Она-ер томон у тушмоқ истайди.
Ерга тушиб булғач кечаю-кундуз
Кукдаги дўстларини кумсайди.
Сен ҳам юлдузларга учмоқ истайсан,
Осмондан излайсан узингга макон.
Сунг ерлик дўстларни сен ҳам кумсайсан,
Лек ерга тушмоққа топмайсан имкон.
Кукдаги юлдузлар йироқ, қул етмас,
Нимани истасанг, еримизда мўл.
Шу вайдан самони қилмагин ҳавас,
Бу она заминда, Ер юлдузи бўл!

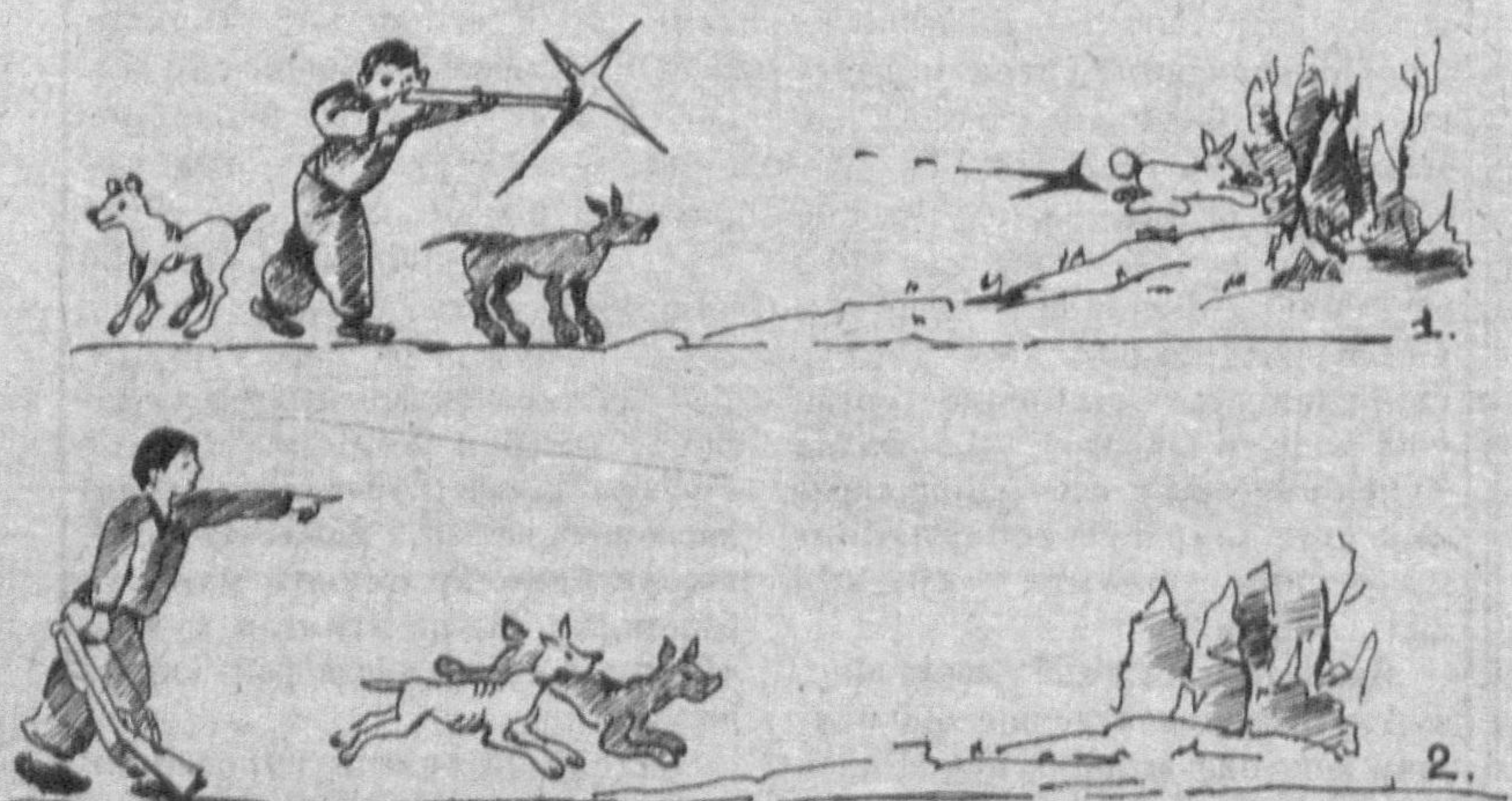

БОЛА ҚАЛБИ

Бог оралаб қизим иккимиз,
Чикқан эдик бугун сайлга.
Ихтиёрим, хоҳиш, эркимни
Берган эдим қизим майлига.
Майсаларга бермайлик озор,—
Деб бижирлаб қолди у бирдан.
Лол қолдим мен гудак қалбида
Пайдо бўлган гузал меҳрдан.

Тутиб бердим унга капалак,
Қизим эса олмас қулига.
Озор берманг, этмангиз ҳалок,
Қўйиб беринг, учсин йулига.
Қараб қолди ортидан қизим,
Пир-пир қилиб учди капалак.
Жонзотларни севиб, асрашни,
Менмас, менга ургатди гудак.

Севара ҲОШИМОВА

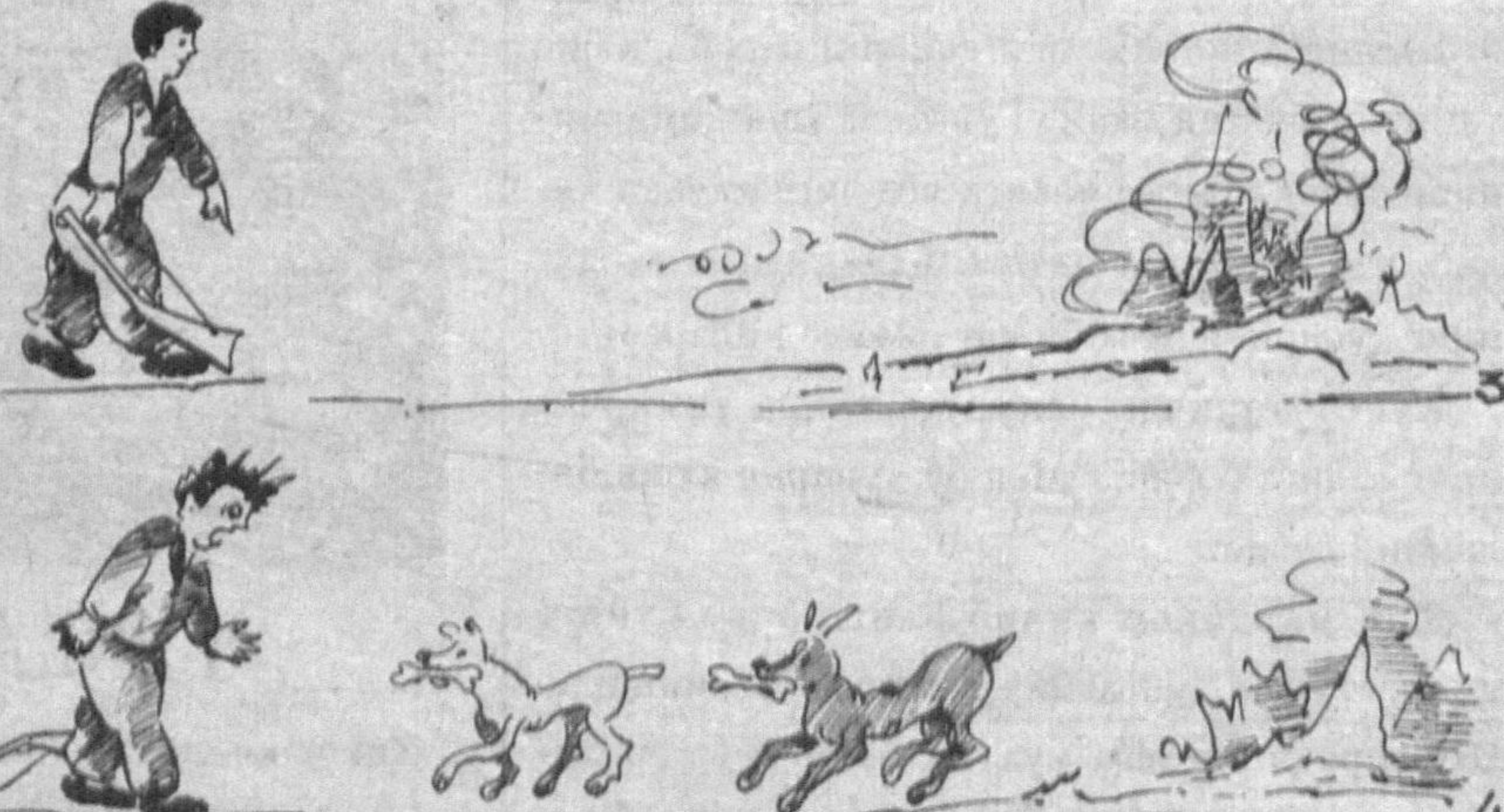
РАССОМ ХАНДАСИ

Атхам

КАРИМОВ

чизган

расмлар

Муассислар: ЎЗБЕКИСТОН
ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ
ҚУМИТАСИ, ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ВАЗИРАЛИГИ

Бош муҳаррир:
Умида АБДУАЗИМОВА

Таҳририят:
Сафар БАРНОЕВ,
Феруза ЖАЛИЛОВА,
Сойибжон ИСМОИЛОВ,
Сабоҳат ШУКУРОВА
Сайриддин ХОЛОВ
(масъул котиб)

Газета ҳафтанинг сешанба кунини чиқади.
Газета 1929 йил, 1 августдан «Ленин
ўқуни» номи билан чиқа бошлаган.
Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000137
Манзилимиз: 700083, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кучаси, 32-уй.
Телефон: 33-44-25

IBM компьютеридан терилди ва
саҳифаланди. Офсет усулида босилди.
Ҳажми — 1 босма табоқ
Буюртма — Г-0065.
11.000 нусхада босилди.
Қўғоз бичими — А-3.
Босишга топириш вақти 19.00
Топириш —